

korte mededelingen

Stadsmerels en salamanders

Naar aanleiding van mijn oproep in het Vogeljaar 47 (1999) (4): bladzijde 182 over een Merel die Kleine Watersalamanders (*Triturus vulgaris*) vangt en eet, heb ik een zestal reacties ontvangen. Een paar ervan wil ik de lezer van het Vogeljaar niet onthouden.

Zo meldt de heer Kentie uit Krimpen aan den IJssel dat in het voorjaar Merels Veenmos uit zijn vijver halen en dat tijdens het verzamelen van dit nestmateriaal toevallige salamanders worden gepakt en gegeten. Hij merkt terecht op dat deze Merels op dat moment het voedsel leren verzamelen en dan later terugkomen om op salamanders te foerageren.

De heer Van Wijngaarden uit Middelburg observeert al twee jaar dit gedrag op en rond zijn vijver. Hij ziet paartjes Merels regelmatig jonge salamanders vangen. Toen een Merel een adulte Kleine Salamander ving heeft hij ingegrepen. De salamander was hem liever dan de Merel, zo meldt hij. Hij nam tevens waar dat een Merel met gespreide vleugels in het open water sprong, een salamander ving en met zijn prooi naar de kant vloog.

Uit Enschede schreef de heer Zorn in het IVN-afdelingsblad 'Gidsengids' in juni 1997 dat een Merelman een salamander ving en mee nam. In hetzelfde blad beschrijft hij in november 1998 een situatie waarin een Merel als een volleerd stootvogel op een rimpeling in het kroos van de vijver reageerde en een salamander ving. Op de kant slingerde de Merel zijn prooi heen en weer en liet hem vallen. Een toekijkende Zanglijster sloeg toe en pikte de salamander voor de neus van de Merel weg.

Via de telefoon kreeg ik nog een aantal gelijk-

soortige meldingen. Het lijkt me duidelijk dat onze stadsmerels van de nieuwe trend stadsvijvers gebruikmaken om aan voedsel te komen. Een deel van het jaar zitten salamanders onder stenen in de tuin en zullen door foeragerende Merels wel worden gevangen. De vraag is of Merels ieder jaar weer opnieuw moeten leren of dat eenmaal geleerd, altijd geleerd, opgaat. Hier is een leuk onderzoekje mogelijk. Wie heeft er waarnemingen over dit verschijnsel?

■ Kees Heij, Meidoornsingel 75, 3053 BK Rotterdam.

Genzenexcursies in De Gelderse Poort

In de wintermaanden arriveren grote aantallen wilde ganzen in het gebied rondom Nijmegen om daar te overwinteren. Geïnteresseerden kunnen deze fascinerende dieren op een comfortabele manier van dichtbij bekijken. Het Natuurmuseum Nijmegen en het NABU-Naturschutzstation uit Kranenburg organiseren op verscheidene zondagen in januari en februari 2000 busexcursies naar de ganzen in De Gelderse Poort.

In het museum worden de deelnemers ontvangen met koffie, waarna ze een brochure krijgen met allerlei wetenswaardige details over het gedrag van de ganzen. Vervolgens rijdt de bus door het rivierengebied ten oosten van Nijmegen. De deskundige gids speurt de lucht af naar formaties gakkende ganzen die in kenmerkende v-vluchten de hemel sieren. Ondertussen vertelt de gids allerlei details over deze wintergasten. Er is echter ook oog voor andere vogelsoorten die de deelnemers tegenkomen in het rivierengebied, zoals Nonnetjes, Smienten en Wintertalingen. Onderweg stopt de bus, zodat men de gan-

zen met verrekijker en telescoop van dichtbij kan bewonderen. Vanuit de Ooijpolder vervolgt de bus de tocht naar De Duffelt in Duitsland. In Kranenburg bezoeken de deelnemers een expositie over ganzen.

Tijdens de wintermaanden logeren maar liefst 80.000 Kolganzen en Rietganzen in De Gelderse Poort. Dit natuurontwikkelingsgebied is uitgegroeid tot één van de belangrijkste pleisterplaatsen voor ganzen in West-Europa. Dergelijk grote groepen grazende dieren staan garant voor een fascinerend schouwspel. De overwinterende vogels trekken dan ook ieder jaar veel bekijks. In groten getale trekken toeristen het winterverblijf van de ganzen in om de vogels te bewonderen. De ganzen bouwen in de wintertijd energiereserves op. Die hebben ze nodig voor de terugtrek naar hun broedgebieden in Siberië. Een gans verbruikt echter relatief veel energie bij het opvliegen. De ganzenoeristen verstoren helaas voortdurend de rust in het gebied. Het vluchten als gevolg van verstoringen brengt dan ook de opbouw van voldoende energiereserves in gevaar. Auto's veroorzaken lawaai-overlast en opstoppen op de kleine, smalle landwegen. De bus als vervoermiddel verdient daarom de voorkeur. Vreemd genoeg zorgt een bus zelfs voor minder overlast dan wandelaars of fietsers; op een of andere manier vliegen ganzen voor een dergelijk gevaarte minder snel weg.

De ganzenexcursies zijn gepland op zondag 9, 16, 23, 30 januari en zondag 6, 13 en 20 februari 2000. De excursies starten om 12.30 uur vanaf het Natuurmuseum en duren ongeveer drie uur. Volwassenen betalen f 17,50 en kinderen (tot en met 14 jaar) f 12,50. Donateurs en personen met een NijmegenPas krijgen f 2,50 korting.

Voor inschrijving of inlichtingen kan men contact opnemen met het Natuurmuseum Nijmegen, Gerard Noodtstraat 121, 6511 ST Nijmegen. Telefoon: (024) 329 70 70. Fax (024) 329 70 79.

NS-medewerkersfonds sponsort

NS-medewerkers die zich inzetten voor natuur, milieu en gezondheid, kunnen voor die activiteit een beroep doen op het NS-medewerkersfonds van de Nederlandse Spoorwegen.

Viermaal per jaar beoordeelt een commissie welke aanvragen in aanmerking komen voor een bijdrage uit het fonds. Alleen officiële, non-profit-

organisaties komen voor ondersteuning in aanmerking.

Nieuwe tijdelijke wand voor Oeverzwaluwen in Bunschoten

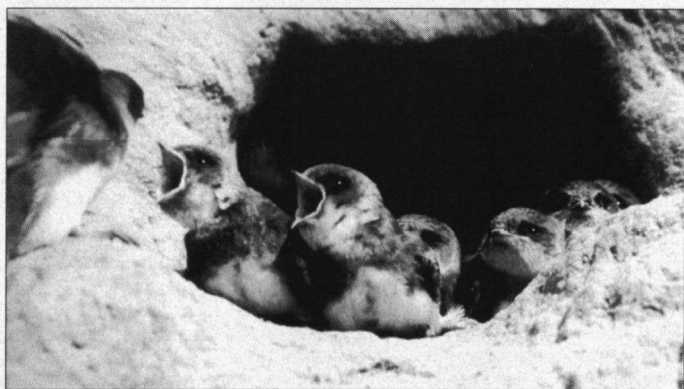
De in Het Vogeljaar 46 (2): 72-74 en in 46 (5): 226-227 vermelde wand voor Oeverzwaluwen wordt begin 2000 afgegraven daar het terrein is verkocht. De gemeente Bunschoten heeft toegezegd op ongeveer vijfhonderd meter van de bestaande wand een nieuwe tijdelijke wand in het begin van 2000 aan te leggen.

Verdubbeling broedende Oeverzwaluwen

Vorig jaar waren er maximaal 216 broedende Oeverzwaluwen op 13 augustus 1998. Dit jaar op 15 juli waren er maar liefst 556 nestgangen bezet in de door de gemeente aangelegde wand. Een stijging dit jaar van meer dan 150%! Het is opvallend dat vorig jaar het grootste aantal broedende paren een maand later werd gerealiseerd ten opzichte van dit jaar. Waarschijnlijk door de mooie zomer van 1999 werd er eerder begonnen aan een tweede legsel en kwamen er eerder vogels (waarvan het eerste legsel elders was mislukt) van andere wanden naar Bunschoten om hier alsnog een broedsel trachten groot te brengen. De eerste nestpogingen dit jaar werden op 19 april ondernomen op twintig plaatsen aan de aangelegde wand. De laatste Oeverzwaluwen verlieten de wand op 16 september 1999 nadat op 27 augustus een groot gedeelte van de wand door vandalen was vernield, ondanks afzetting met prikkeldraad en plaatsing van borden. Bij deze vernieling gingen enkele tientallen nesten met legsels verloren.

Tijdelijke wand

Bij een bespreking met ambtenaren van de gemeente Bunschoten op 28 september 1999 bleek dat er een mogelijkheid bestond dat de wand voor volgend jaar niet meer zou kunnen worden gegarandeerd, daar er plannen waren om het opgespoten zand te gaan verplaatsen. Het eerstvolgende spreekuur van de wethouder die belast is met Natuur- en Milieuzaken werd aangegrepen om poolshoogte te nemen en eventuele nieuwe plannen te bespreken. Tijdens het zeer positief verlopende gesprek kwam naar voren dat de gemeente Bunschoten het terrein

In 1999 waren bij Bunschoten niet minder dan 556 nestholten bezet. Foto: Wim Smeets.

waarop de wand nu is gelegen zo goed als zeker heeft verkocht. Begin januari 2000 verwerft de gemeente een nieuw terrein op ongeveer vijf-honderd meter van de bestaande wand vandaan. Daarheen wordt het zand zo spoedig mogelijk verplaatst en wordt er tevens een nieuwe wand voor de Oeverzwaluwen aangelegd. Het ligt in de bedoeling om een en ander eind maart 2000 te realiseren. Als de Oeverzwaluwen eind maart of begin april arriveren in Bunschoten zullen zij in de buurt een nieuwe wand aantreffen. Hopenlijk maken zij dan ook gebruik van deze nieuwe en tijdelijke mogelijkheid. Wanneer de kunstwand op de begraafplaats werkelijkheid zal worden, is nog niet bekend.

Tijdens het gesprek met de wethouder W. Huijgen kwam naar voren dat de gemeente in het Programma van Eisen van de nieuwe begraafplaats een vaste kunstwand voor Oeverzwaluwen heeft gepland. De ligging van de nieuwe begraafplaats is waarschijnlijk op een niet al te grote afstand van de huidige locatie (op ongeveer anderhalve kilometer hemelsbreed), zodat de Oeverzwaluwen te zijner tijd de weg naast deze kunstwand ook wel zullen weten te vinden.

■ Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 31 47.

Veroordeling wegens elektrocutie vogels

Een Amerikaanse rechter heeft een elektriciteits-bedrijf veroordeeld tot een boete van ruim 200.000 gulden, omdat zeventien adelaars en andere beschermde vogels waren geëlektrocu-teerd op bovengrondse leidingen van het bedrijf in de staat Colorado.

Volgens rechter Lewis Babcock had het bedrijf Moon Lake Electric Association de dood van de zeldzame dieren kunnen voorkomen door goedkope voorzorgsmaatregelen te treffen. In het gebied waar het drama zich tussen 1996 en 1998 heeft voltrokken, zijn weinig bomen, waardoor de elektriciteitsdraden een gewilde rustplaats zijn voor vogels (Reuters).

Bron: Dagblad De Telegraaf, 13 augustus 1999.

Gierzwaluwen vertragen sloop woningen

Ditmaal waren het eens niet bezwaarschriften van bewoners die roet in het eten gooiden maar broedende vogels.

De sloop van acht woningen in de Jan van Beaumontstraat in Gouda moest onverwacht worden stilgelegd omdat een koppel broedende Gierzwaluwen zich onder het dak had genesteld. Met de bouwvakvakantie in het vooruitzicht, een onverwachte tegenvaller.

Het is volgens de wet verboden Gierzwaluwen tijdens hun broedtijd te storen, vandaar dat de sloop acuut moest worden stilgelegd.

Wie voor de kosten van de vertraging moet opdraaien, is op dit moment onderwerp van discussie. Gemeente en aannemer spelen elkaar op dit moment de Zwarte Piet toe.

Bron: Dagblad De Telegraaf, 26 juli 1999.

Lepelaaronderzoek

In Het Vogeljaar (47 (3), 1999) wordt tot twee maal toe (bladzijde 97 e.v.; en - in samenhang - onder 'nieuwe uitgaven') in kritisch negatieve zin gesproken over de houding van VBN met betrekking tot de Stichting Lepelaar-Onderzoek Nederland.

Hierover heb ik opheldering gevraagd bij VBN. In antwoord schreef VBN dat het vooral de heer Poorter (= de SLON) was die de lage vluchten uitvoerde en dat hij de verkregen gegevens niet rapporteerde ten behoeve van het Soortbeschermingsplan Lepelaar.

Wat betreft het ontbreken van de medewerking van de heer Poorter aan het recent verschenen boek over Lepelaars merkt VBN op dat de heer Poorter, met veel kennis over Lepelaars, niet wilde meewerken aan het boek.

Het is droevig dat, als het om vogels en hun liefhebbers gaat, tegenstellingen niet communicatief kunnen worden opgelost, maar in plaats daarvan in openbaarheid moeten worden geëta-leerd.

■ Dr. Jaap Dorgelo, Amsterdam.

Ik heb drs. Poorter wel niet gehoord, maar wel gelezen (Vogeljaar, 47 (3), 1999)! Voorbijgaan aan één van de partijen leg ik dus naast mij neer. Overigens ware het juist geweest als het Vogeljaar VBN had doen reageren in plaats van mijn benadering van VBN. Ik ben verder geen partij. Mij ging en gaat het erom, los van wie het meest gelijk of ongelijk heeft, dat verschil van mening inzake vogelbelangen, anders dan b.v. in de politiek, rond de tafel moet worden beslecht; indien nodig met bemiddeling. Dat geldt dus voor drs. Poorter en voor VBN.

■ Dr. Jaap Dorgelo, Amsterdam.

World Wildlife Photographer of the Year 1999

Van 27 januari tot en met 30 januari 2000 kunt u in het Noordbrabant's Natuurmuseum, Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg, (013) 535 39 35 de mooiste natuurfoto's ter wereld komen bekijken.

Het Noordbrabant's Museum is schuin tegenover het NS-station te Tilburg gevestigd en geopend op dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en op zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Tot 26 maart 2000 kunt u daar ook de expositie 'Rivieren van Europa' bezichtigen.

Identified Flying Objects in Fries Natuurmuseum

Tot en met 30 januari 2000 zijn in het Fries Natuurmuseum, Schoenmakersperk 2, 8911 EM Leeuwarden, (058) 212 90 85 allerlei IFO's te zien. IFO staat voor 'Identified Flying Objects', de titel van een tentoonstelling over het herkennen van vogels. Ook het onderzoek aan vogels wordt aan de hand van vijf projecten belicht. Het middeelpunt van de expositie is het Technocentrum. Hier staan computers waarmee bezoekers langs verscheidene wegen wegwijis worden gemaakt in

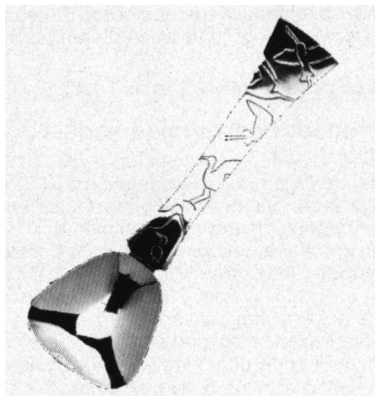
de vogelwereld. Ook worden rustgevendende sfeer-impressies van vogelgeluiden gegeven.

Het museum is geopend op dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur en zondag van 13.00 tot 17.00 uur.

Zilveren Grutto (*Sulveren Skries*)

De provincie Fryslân (officiële naam voor Friesland) zal een Sulveren Skries uitreiken voor het beste plan agrarisch natuurbeheer.

In de jaren 1999-2000 zal de provincie Fryslân driemaal een prijs toekennen voor het beste plan op het gebied van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Agrariërs en andere landeigenaren worden uitgenodigd om hiervoor plannen in te dienen bij het steunpunt met dezelfde naam. Een jury, die bestaat uit gedeputeerde Sicko Heldoorn, Henk Kroes, oud-voorzitter van It Fryske

De Zilveren Grutto.
Foto: Erik Hesmers.

Gea, en Geert Hofstra, oud-voorzitter van de boerenstandsorganisatie Friese Maatschappij van Landbouw, zal een keuze maken uit de ingediende plannen. Deze keuze zal in de nazomer bekend worden gemaakt. Zij die in aanmerking wensen te komen voor deze bijzondere prijs, moeten een idee indienen over het beleid, het beheer, maar het mag ook over informatiever-schaffing of educatie gaan. Men kan bellen met het Steunpunt voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (SANL) om te informeren of het in te dienen plan mee kan dingen naar de prijs. Het steunpunt heeft geld beschikbaar gesteld voor verscheidene projecten en kan helpen om ideeën te begeleiden.

Het telefoonnummer van het Steunpunt is (058) 292 52 25. Het steunpunt is een samenwerkingsverband tussen de Nederlandse Land- en Tuinbouworganisatie, de Dienst Landelijk Gebied, Landschapsbeheer Friesland en de provincie Fryslân.

De laatste tijd hield Saskia Zuiderduin, zilversmid in Sneek, zich bezig met het maken van drie Sulveren Skriesen. In het begin van de zomer zijn deze ontwerpen gepresenteerd.

Vertaling: Sake P. Roodbergen, redacteur Vanellus.

Voor de lezers is het wellicht leuk om wat meer

over de edelsmid Saskia Zuiderduin te kunnen vernemen. De in 1931 in Haarlem geboren goudsmid begon in 1973 in Sneek de edelsmederij 'Het Klavertje Vier', nadat ze in het voorafgaande jaar de opleiding MTS Vakschool Schoonhoven had afgerond met het diploma en meesterteken goudsmid.

In Sneek is Saskia Zuiderduin geen onbekende. Op dit moment heeft zij een eigen atelier aan de Karekiet 11, (0515) 42 12 95.

In 1981 en 1987 won ze een eerste prijs in 'Het Nationale Diamant Concours' en sinds 1995 hoort ze tot Het Gilde van Friese Goud- en Edelsmeden. Naast opdrachten van particulieren, maakt ze ook sieraden en gebruiksvoorwerpen voor exposities. De materialen die ze voor haar (kunst)voorwerpen gebruikt zijn goud, zilver en edelstenen.

Bronnen: SPR in 'Vanellus' 52 (4): 134 & 52 (5): 166 (1999).

Moerassen in Baarn en Eembrugge

Baarn mag zich verheugen op nieuwe natuurgebiedjes waaronder twee moerassen langs rivier de Eem. Het gemeentebestuur heeft de provincie Utrecht toestemming gegeven de poelen aan te leggen.

De provincie hoopt met deze gebieden meer amfibieën zoals padden, maar voornamelijk vogels naar het Eemland te lokken. 'Zo willen wij de Kemphaan graag terugzien', aldus provincie-ambtenaar Boom.

Het ene moeras van zes hectare (zes voetbalvelden) komt bij Eembrugge ter hoogte van het Octriet-eiland. Het andere (28 ha) ter hoogte van het Zuidereind ten zuiden van de A1 richting Amersfoort. Beide komen buiten de dijk van de Eem te liggen. De provincie graaft de grond af zodat er hoogteverschillen ontstaan. Dat levert verschillende planten- en diersoorten op. De moerassen maken deel uit van het herkavellingsproject Landinrichting Eemland, dat een aanvulling is op het landelijke beleid sinds 1990 voor meer natuur in Nederland. Jaren geleden zijn er al dertien nieuwe gebieden voor natuur aangewezen binnen de gemeentegrenzen van Baarn. Behalve om moerassen gaat het om graslanden en bossen.

Bron: De Gooi- en Eemlander, 3 september 1999.

Waarnemingen van Lammergieren in Nederland

In het kader van een herintroductieprogramma van Lammergieren werden tussen 1993 en 1998 in het Nationaal Park Mercantour (Parc National du Mercantour, 23 rue d'Italie, B.P. no 16, F-06006 Nice, Frankrijk) 13 Lammergieren losgelaten. Het blijkt dat deze vogels verre uitstapjes kunnen maken, waarbij ze in delen van Europa terecht komen, die nu niet direct het specifieke lammergierenbiotoop bezitten. Voorjaar 1997 kwamen er twee langs in Nederland, tussen 20 en 26 mei. Het betrof hier de vogels Republic 8 (code BG 258) en Republic 9 (code BG 259). In 1998 was het weer raak toen Gélas (code BG 279) op 12 mei in het centrum van Den Haag op-

dook. Gélás, een wijfje, was in 1997 in Mercantour, Haute-Savoie (Franse Alpen) uitgezet, waarna ze al spoedig voor zes maanden vertrok; najaar 1997 keerde ze terug in Mercantour.

Toen Gélás voor het eerst op 12 mei 1998 om 9.45 uur in het centrum van Den Haag werd opgemerkt, baarde ze veel opzien. Een dierenambulance, de brandweer, de pers en ook een deputatie van het Wassenaar Wildlife Breeding Centre (WWBC, Raaphorstlaan 28, 2245 BJ Wassenaar) dromden naar Houtrust, waar de vogel rustte op een sportveld. Toen de menigte te dicht naderde, vloog ze weg. De daaropvolgende dagen zwierf de Lammergier in West-Nederland rond tot op Texel. Gélás kreeg veel aandacht van lokale media, waarbij te beluisteren viel een spanwijdte van zes meter en het feit dat in de Alpen in het verleden Lammergiere werden verdacht van het verschalken van kinderen.

Hieronder volgt een chronologisch overzicht van de waarnemingen in Nederland tussen 12 en 19 mei, de datum dat de vogels voor het laatst werd gezien. Het is overigens wel opmerkelijk dat Gélás na zijn reis naar het noorden vijf dagen later, op 24 mei 1999, weer gezien en gefotografeerd werd in de Haute-Savoie in Frankrijk, waar hij eerder op 4 mei was vertrokken.

12 mei, 9.45 uur: Houtrust, Den Haag;
10.00 uur: op dak van flat Berkstraat, Den Haag, daarna Snelliusstraat
11.00 uur: rustend op de grond in het Zuiderpark, Den Haag;
14.30 uur: Noord-Aar, Zoetermeer, 12 kilometer oostelijker.

13 mei, in de vroege ochtend wederom Noord-Aar, Zoetermeer, rondvliegend.

12.15 uur: boven Katwijk;
13.15 - 14.15 uur: boven de Coepel-
duinen, Noordwijk;
16.00 uur: vliegend en rustend boven
Langevelderslag, gefotografeerd door
de heer Ter Haar;
19.30 uur: vliegend en rustend
Amsterdamse Waterleidingduinen.

14 mei, 11.30 uur: Amsterdamse Waterlei-
dingduinen;

18.15 uur: waargenomen op duintop
nabij Halfwegse Slag.

15 mei, 10.00 uur: overvliegend Kennemerdui-
nen;

14.30 uur: rustend op Forteiland,
Noordzeekanaal, IJmuiden.

16 mei, verdere verplaatsing noordwaarts, pas-
serend Petten en Callantsoog.

15.00 uur: waargenomen nabij Groote
Keeten.

17 mei, 10.00 - 11.00 uur: foeragerend waar-
genomen op dood Konijn nabij Julia-
nadorp. Vanaf op veertig meter af-
stand gelegen fietspad kijken dertig
mensen toe.

13.30 uur: De Slufter, Texel;
15.30 uur: De Koog, Texel. Later op de
dag nabij vuurtoren De Cocksdorp,
Texel.

18 mei, 's morgens Bleekersvallei, Texel. Later
die ochtend Julianadorp, nabij Den Helder. Ook

op die dag gefotografeerd door René Pop. Deze
foto's bevestigden dat het ging om Gélás (BG
279).

19 mei, laat in de ochtend waargenomen in wei-
land tussen Holysloot en Broek in Waterland. Dit
betreft de laatste waarneming in Nederland.

Op 24 mei 1998 terug in Mercantour. GLO.

Bron: Monique Perfus & Benoît Lequette. Parc National
du Mercantour & WWBC, Wassenaar.

Jachtverbod op Knobbelzwanen

In de provincie Noord-Holland mogen vanaf 1
december drie jaar lang in principe geen Knob-
belzwanen meer worden geschoten. Gedeputeeerde Staten hebben dat besloten.

Noord-Holland verleende tot voor kort vrij snel
een vergunning om Knobbelzwanen af te schieten,
omdat de vogels schade kunnen aanrichten
aan land- en tuinbouw. Gedeputeerde Staten zijn
echter gezwicht voor kritiek van dierenbeschermers.

Bron: Dagblad De Telegraaf, 7 oktober 1999.

Jager doodt beschermde vogels

De politie van Heerenveen heeft in samenwerking met de Algemene Inspectiedienst (AID) een
24-jarige jager uit Weststellingwerf aangehouden
op verdenking van roofvogelmisdrijf.

De man zou het afgelopen jaar enkele tientallen
beschermde roofvogels hebben gedood. De AID
spreekt over 33 Haviken, Buizerds en Sperwers,
maar de politie schat het aantal nog hoger in. De
verdachte bekende bovendien dat hij zeker tien
reigers en honderden kraaien en verwilderde
katten heeft gedood. Hij zag de dieren als concurrent voor de jagers (ANP).

Bron: De Gelderlander, 19 april 1999.

Handelaren in vogels beboet

De rechtbank in Zutphen heeft vijf personen veroordeeld tot geldboetes en voorwaardelijke
celstraffen wegens handel in beschermde vogels
en valse voetringen. Ze werden eind 1997
opgepakt door de Algemene Inspectiedienst (AID).

Een vogelhouder uit het Overijsselse Rijssen
kreeg 32.250 gulden boete en drie maanden cel
voorwaardelijk. Hij kocht honderden illegaal in
Duitsland gevangen Goudvinken en Putters en
liet 28.500 valse vogelringen produceren. Ook in-
woners van Nijverdal, Neede, Maasbommel, En-
schede en een in Duitsland woonachtige Neder-
lander kregen boetes en voorwaardelijke
celstraffen (ANP).

Bron: De Gelderlander, 16 april 1999.

Fransen jagen toch op Ortolaan

Dit voorjaar besloot de Franse regering dat de
jacht op de Ortolaan verboden wordt. Jagers in
het zuidwesten van Frankrijk, waar de Ortolaan
in de komende weken overvliegt op doorreis
naar het zuiden, hebben echter gisteren aange-
kondigd het verbod aan hun laars te lappen.

Het kleine zangvogeltje geldt in Frankrijk als een
bijzondere delicatesse. Het beestje wordt levend

gevangen en vetgemest. Daarna krijgt het een beetje cognac te drinken, waarna het in vet wordt gebakken. Het wordt vervolgens in zijn geheel - compleet met veren, snavel en ingewanden - gegeten. President Mitterrand veroorzaakte vlak voor zijn dood nog een rel toen hij in het openbaar een Ortolantje nuttigde. Ook toen al werd de Ortolaan beschouwd als een vogeltje dat bescherming verdiende. Jagers die een Ortolaan te pakken krijgen, riskeren een boete tot 20.000 gulden (Reuters).

Bron: NRC-Handelsblad, 21 augustus 1999.

Groei vogelmisdrijven in Engeland

In haar rapport 'Birdcrime '98' doet de Royal Society for the Protection of Birds, de RSPB, een boekje open over hetgeen in 1998 in Engeland bekend werd over overtredingen tegen in Engeland van kracht zijnde vogelwetten. Van de 738 gerapporteerde overtredingen betroffen 321 zaken met stootvogels. Gedood werden 85 stootvogels, waaronder 44 Buizerds, 15 Slechtvalken, 7 Rode Wouwen, 5 Steenarenden, 4 Haviken en een Visarend. Dan hieven ook eierverzamelaars hun tol, waarbij voornamelijk Englands zeldzaamste broedvogels betrokken waren. Een nest van de Kuifduiker werd beroofd van eieren, twee nesten van de onlangs geïntroduceerde Zeearend, zes nesten van Haviken, vier nesten Visarend, drie Smellekens, twintig Slechtvalken, een Morinelplevier, twee nesten van Grauwe Franjepoten en zo gaat het lijstje nog een poosje door. Britse rechters legden voor meer dan f 110.000,- boetes op, waarbij in een geval bijna f 12.000,- voor het in het bezit hebben van eieren van zeldzame vogels. Het ziet er naar uit dat in 1999 het aantal overtredingen nog zal toenemen. Bekend is al de vergiftiging van drie Buizerds, drie Rode Wouwen en twee Steenarenden. Geschoten werden al vier Buizerds, een Rode Wouw en een Boomvalk en eierverzamelaars beroofden meer dan twintig nesten van Dwergsterns, zes nesten van Slechtvalken, vier van Steenarenden, drie Haviken, twee Visarenden en een nest van een Rode Wouw van eieren.

GLO.

Bron: Birding World, Volume 12, Number 9.

Ongunstige jachtregels voor Amerikaanse ganzen

Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden heeft op 2 augustus een wetontwerp goedgekeurd, die tot een massale vernietiging van Sneeuw ganzen *Anser caerulescens* en Ross' Ganzen *Anser rossii* kan leiden. De U.S. Fish & Wildlife Service had in november 1998 aangedrongen op verruiming van de jachtbepalingen voor ganzen, om de vernieling van Canadees leefgebied door foeragerende ganzen te verminderen. In het vervolg zal het jagers zijn toegestaan gebruik te maken van elektronische ganzengeluiden en met scherp te schieten als de seizoenen voor ander waterwild zijn gesloten. Het jachtseizoen voor de genoemde soorten, dat nu loopt tot maart, is verlengd tot de hele periode van de voorjaars trek. Bij de nieuwe bepalingen is duidelijk voorbijge-

gaan aan het feit dat de schade in een beperkt gebied in Canada wordt veroorzaakt door een betrekkelijk klein aantal doortrekkende ganzen, maar dat een dergelijke verruiming van de jachtbepalingen funest kan uitwerken voor miljoenen ganzen in heel Noord-Amerika.

Bron: Humane Society of the United States, 3 augustus 1999.

Jagers klagen over het gezeur

Op 8 juli 1999 diende voor het Gerechtshof in Keulen een zaak tussen de Duitse jagersvereniging (DJV) en Georg Hemprich en Andreas Hochhaus. De beide jachttegenstanders waren aangeklaagd wegens onwettig en vernederend gebruik van het geregistreerde DJV-logo. Het dierenrechtenblad 'Voice' van Hochhaus had Hemprich in de gelegenheid gesteld zijn campagne tegen de jacht op het internet te brengen. Hemprich toonde op zijn home page een cartoonfiguur die met zijn broek omlaag tegen het DJV-bordje stond te plassen. Hemprich noemde de klacht van de jagersvereniging ongefundeerd en belachelijk; in zijn opvatting was er sprake van vrijheid van expressie. Hij meldde verder dat, ook als de uitspraak voor hem negatief uitvalt, de campagne op het internet en de geweldloze activiteiten van jachtverstoring niet zullen worden beëindigd.

Bron: The Humane Society of the United States, 19 juni 1999.

Louise Vet, nieuwe directeur NIOO

Professor dr. Louise Vet (1954) wordt per 1 november 1999 de nieuwe directeur van het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek (NIOO) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

Mevrouw Vet is nu nog fulltime hoogleraar aan de Landbouw Universiteit Wageningen en werkt daar bij het Laboratorium voor Entomologie. Zij studeerde biologie aan de Universiteit Leiden en werkte een jaar in de Verenigde Staten aan de universiteit van Californië, Riverside. In 1984 promoveerde ze in Leiden. Vanaf datzelfde jaar is Louise Vet verbonden aan de Wageningse universiteit. Haar onderzoek richt zich op de evolutionaire ecologie van multitrofe interacties: de relatie tussen planten, planteneters en parasitaire insecten (sluipwespen), en in het bijzonder de evolutie van het gedrag van insecten. Professor Vet heeft zowel theoretisch als empirisch aanzienlijke bijdragen geleverd op dit terrein. Zij zal haar onderzoek continueren zowel bij het NIOO als bij de universiteit.

Het NIOO verricht fundamenteel en strategisch onderzoek aan organismen, populaties, levensgemeenschappen en ecosystemen. Het grootste instituut van de KNAW telt ruim tweehonderd medewerkers, verspreid over drie centra. Het Centrum voor Limnologie (CL) in Nieuwersluis werkt aan de ecologie van het zoete water. Het Centrum voor Estuariene en Mariene Oecologie (CEMO) in Yerseke concentreert zich op het brakke en het zoute water en het Centrum voor Terrestrische Oecologie (CTO) in Heteren houdt zich bezig met de ecologie op het land. Deze

centra zijn in de jaren vijftig opgericht en fungeerden als zelfstandige instituten. In 1992 hebben de ecologische instituten hun krachten gebundeld en is het NIOO ontstaan.

Werk tuilverlichting verstorend?

Een lezer uit het afgelegen dorp Cloverdale in East Yorkshire vraagt zich in het Britse blad *Country Life* af of er wel eens onderzoek is gedaan naar de invloed van kunstmatige tuilverlichting op de dierenwereld. Hij heeft zelf de ervaring opgedaan dat veiligheidsverlichting een ingrijpend effect heeft op het vogelleven in de tuin. In het jaar dat de verlichting werd aangebracht, nestelden er in de klimplanten tegen de gevels van zijn huis geen vogels, met uitzondering van de Winterkoningen, die zich van het licht niets aantrokken. Gierzwaluwen en Huiszwaluwen mijden het huis zelfs en hebben hun heil in bijgebouwen gezocht. Het paar Kerkuilen, dat altijd op een uitstekend punt van de gevel bij de oprijlaan zat, verhuisde naar een roestplaats honderd meter achter het huis. Het duidelijkst is de versterking van het gedrag van de Merels: lang nadat het licht is uitgegaan, blijven zij nog herrie maken en ongecoördineerd rondvliegen.

Ook andere dieren hebben er last van: herten en Konijnen komen niet meer in de buurt van het verlichte huis, alleen de ter plekke wonende Vos lijkt er geen problemen mee te hebben. De briefschrijver merkt op dat er geen duidelijke vermindering van de vogelstand in de tuin is vastgesteld en het is ook niet bekend wat de gevolgen van permanente verlichting zouden zijn.

Jaap Taapken deed in het blad 'Apus' indertijd een oproep wie gegevens kan aandragen of het gebruik van schijnwerpers (floodlights) op bezienwaardige oude gebouwen een verstorende werking zouden hebben op aldaar broedende Gierzwaluwen. Er werd nooit enige reactie op deze oproep ontvangen.

Bron: *Shedding light on wildlife*, B.E. Hill en *Country Life*, 13 mei 1999.

Zie ook *Country Life* van 25 maart 1999, met het artikel 'Light Fantastic' door George Carter.

Duitse petitie aan Europees Parlement en de Franse overheid

De heer Erdmann Heiseke uit Göttingen heeft er in een verzoekschrift aan het Europees Parlement en de Franse overheid op gewezen dat trekvogels een gemeenschappelijk erfgoed vertegenwoordigen. Het is derhalve ongerijmd dat een bepaalde soort in één land wordt beschermd en in een buurland wordt gedood: bewoners van Noord-Europa spannen zich niet in om hun vogels te beschermen zodat er in Frankrijk en Italië méér exemplaren kunnen worden geschoten.

Het Europees Parlement wordt daarom verzocht: - de Richtlijn 79/409/EEC over de bescherming van wilde vogels aan te scherpen en erop toe te zien dat alle trekvogels in geheel Europa worden beschermd;

- het jagen op zondag in geheel Europa te verbieden.

Aan de Franse regering is het verzoek gedaan:

- de wet 549 uit 1998 te herroepen en de jacht (onder 'chasse' wordt in Frankrijk ook de vangst met netten verstaan) op de meest bedreigde vogelsoorten van Europa te verbieden;

- het toezicht op de jachtvergunningen in Frankrijk te verscherpen;

- met ingang van september 1999 de jacht verboden te verklaren op Kievit *Vanellus vanellus*, Veldleeuwerik *Alauda arvensis*, Slobeend *Anas clypeata* alle duikenden, Goudplevier *Pluvialis apricaria*, Grutto *Limosa limosa*, Groenpootruiter *Tringa nebularia* en Kanoetstrandloper *Calidris canutus*;

- het einde van het jachtseizoen op uiterlijk 15 januari te stellen;

- gewelddadig optreden met betrekking tot de jacht te verbieden;

- het gebruik van loden kogels bij de vogeljacht vast te leggen en in een later stadium te verbieden;

- een moderne jachtwet uit te vaardigen naar voorbeeld van de wettelijke regels in Duitsland of Zweden.

In het document wordt naar voren gebracht dat de Europese jachtinstellingen, zoals die in Hannover, het Office National de la Chasse (ONC) in Parijs en het Istituto per la Fauna Selvatica in Bologna in feite niet de belangen van de dieren behartigen, maar die van de jagers; met wetenschappelijke stellingen worden daar argumenten geformuleerd om omvangrijker jachtpraktijken te rechtvaardigen. Het is noodzakelijk dat de functionarissen op beslissingsniveau geen jagers zijn, maar uitsluitend deskundigen op het gebied van natuurbeheer. De vogeljacht met gebruik van lood moet in geheel Europa worden afgeschaft.

Een kopie van het verzoekschrift (in het Duits) is verkrijgbaar bij de European Federation Against Hunting (EFAH), Via Angelo Bassini 6, 00149 Rome, Italië.